

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szorosos betű sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fill.
Nyitási díj 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JOSEF.

Péntek, július 13.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A fekete kabinet.
- Müller Károly.
- A horvát egyezmény.
- A gyula-simonyifalvi vasút üzem.
- A lippai választás.
- Fertőzés orvosi műszerrel.
- Polónyi Géza és polónyi géza.
- A legújabb trükk.
- A katonák és az aratás.
- Hegyi Antalt letartóztatták.
- Kossuth és Polónyi a sajtószabadság ellen.
- Takács Zoltán földjére vágyik.
- Aradi alkalmatós Amerikában.
- Kinematograf-csata.
- Barabás programbeszéde.
- A Szűz-Máriás asszony halála.
- Tárca: Megmondtam . . . Irta: Kaszab Géza.
- A rab lánc. Irta: Gazdy Aranka.
- Csarnok: Két leány. Irta: Ego.

A fekete kabinet.

Arad, július 12.

Februárban történt. Lányi elkoboztatott egyszerre kilenc napilapot. Az éjjeli ügyészek állandó permanenciában voltak s Vörös László kiadta a *cabinet noir*-ról szóló rendeletét. Az egész Magyarország elképedve nézte a polgáriszabadságok letiprását. Mi, akik kötelességünkhöz hiven fel emeltük tiltakozó szavunkat az oroszországi rendszer ilyen becsempészése ellen, aggódva lestük, mikor csavarja ki a kezünkből a tollat a Lányi-Kristóffy-Vészi trifolium. Kiméletlenül harcoltunk a sajtó véleményszabadságának megbénítása el-

len s őszinte undorodással fordultunk el a reakció három főbajnokától.

Ma bocsánatot kell kérnünk Lányitól, Kristóffytól és Vészitől. Ők nyíltan dolgoztak és ez a nyíltság megbecsülendő, akármilyen hitvány célok érdekében való is. Február óta hatodfél hónap múlt el s ez az idő megmutatta, hogy most is szembenállunk a sajtó megbénítóival, bár azóta beütött az új rendszer és megváltódott a nemzet. A különbség mindössze annyi, hogy most a fiók megváltók ássák alá a polgári szabadságokat. Nem nyíltan, hanem orvul. Felöltik a sima jezsuita álarcot és mosolygás közben, lopva gyilkolnak. Van újra cabinet noir, van elkobzás. És a parlamentben Polónyi Géza, az igazságügyminiszter hirdeti, hogy „preventív intézkedésekre a sajtóval szemben is szükség van.”

Brávó, igazságügyminiszter ur! Csak kobozzanak tovább is, csináljanak cabinet noirt, a gyülekezési jogot tapossák meg, a szólás és a gondolat szabadságát fojtásuk bele azokba a nyomorultakba, akik merészkednek az önök álszentekedő világcsalásait nem helyeselni. Így gondolta ezt el Kossuth Lajos is, nemde? Így akarta ezt a 48-as idők parlamentje is, ugyebár? És erről álmodozott Polónyi Géza is, mikor a Saskörben tartott királyszerű beszédje után elkobozták a lapokat, mert reprodukálták az ő kifejezéseit.

Nagy átvedléseket gyakorta látni a

politikában. Sok oroszánról kiderült már, hogy nem is oroszán, hanem inkább oroszánbőrbe bujt szürke állat. Azt is megszoktuk, hogy sok politikus gyorsabban és eredményesebben felejt, mint a macska, melynek kimegy az eszéből, hogy a küszöbhez ütötték a fejét, — mihelyt a küszöböt átlépte. De hamarosan aligha tudnánk példát említeni olyan átvedlésre és olyan feledékenységre, aminőt az új igazságügyminisztertől tegnap láttunk. Polónyi elfelejtette az egész multját: elfelejtette még azt is, amit talán nem akart elfeledni. Elfelejtette, hogy ő váltót adott — nem azokról a bizonyos váltókról van szó, melyeket ő el akar feledni és feledtetni, — hogy váltót adott a nemzetnek 48-as zsiróval. Az első lejárát meghozta az első óvást. Elfeledte, hogyan dörgött az aulikusok ellen s ime, felcsapott aulikusnak. A vérszopó tigris átvedlett a közszabadságok piócájává.

Hogy mi a sajtó abszolút szabadsága, azt nem kell magyarázni. Nagyobb alkotmánybiztosíték ez száz jóléti bizottságnál és ezer tájékozó demagógnál. Hogy Polónyi Géza ezt a szabadságot nyirbálja meg, az nem egyedül a Polónyi büne, hanem büne az egész kormánynak, mely immár nyíltan mutogatja reakciós törekvéseit. Andrássy megparancsolja egy lapnak, hogy mit írjon s mert nem azt írja, Polónyi koboztat. Kossuth Lajos fia szótlanul türi apja eszméinek meggyalázását. Darányi ujjong, hiszen ő a munkások

Megmondtam . . .

Megmondtam. Hogyha meg nem érted,
Hogy aggódó, nagy félelemmel
Gyermek módjára félek érted:
Ám jó! Tudod, utad nem állom:
Tegy, amit kívánsz. Menj ki újra
A sárbelepte, szennyes útra, —
Taposd tovább egy félszeg álom,
Egy hiu ábránd országutját . . .

Majd egyszer, hogyha dideregve
Érzed, hogy a valóság fujt rád,
Hogy ami rózsaszirmos ösvény,
Amit káprázat volt előtted:
Nem más, mint önző, durva, fősvény,
Vigyorgó torzkép, — neve Ést, —
Akkor talán mégis megértesz.

Megmondtam. Nekem más szavam nincs,
A döntés tőled függ egészen:
Én várom, hogy mi lesz a részem.

Jaj, hogyha nem hajlasz szavamra!
Ha majd sötét, szivedbe tépd,
Nagy éjszakák körülölelnék, —
És megfeszítik tiszta lelked,
Levert húság, tört remények;

Ha majd az önvéd körme mélyed
Didergő, reszkető szivedbe;
Elmondod százszor, megremege:
Kora csalódás s mégis késő!

Én várok. Várok egy szavadra.
Ha nincs, mi szived hozzám kösse,
Csak menj utadra, még ha lépted
Ké: éietet te rombol össze.
Megmondtam. Ninc: többé szavam!

Kaszab Géza.

A rab lánc.

Irta: Gazdy Aranka.

— A Banóczy család ma ismét mulatott!
— szólott az egyik járókelő a másikhoz, ki
irigykedve nézett fel a fényes-kivilágított
abiaksorra, hol csakugyan festelen jókedvben
folyt a társalgás s bár a pompás soupée már
jó ideje véget ért, még mindig az asztalnál
ültek, belemerülve a megkezdett érdekes be-
szélgetésbe.

Az idősebb férfiak politikai dolgokat fej-
tegettek és talán már egymás közt megbuk-
tatták az egész miniszteriumot is; az asszo-
nyok közt meg a téli estélyek fő kellékeiről: a
toilettek megvitatásáról folyt a szó.

A fiatalok, az alsó parlament, — én jó
Istenem — miről is csevegthettek volna más-

ról, mint az egyedül üdvözítő édes szere-
lemről.

De bár a szeretetreméltó gondos háziassz-
zony teljesen szív szerint osztotta be kö-
zöttük az elhelyezkedést, mégis türelmet-
lenül várták az asztal fölbontását, mivel a
nagyéni, aki a vén leányok mintaképe volt,
éberén figyelt minden szavukra. Ez az etikett-
szerű társalgás módfelett bosszantotta őket. No
de szerencsére a felső parlament közös akarat-
tal megválasztotta az új minisztereket — képze-
letben, a mamák is készen voltak toilettejellekkel,
szintén képzeletben s a ház urnője engedélyt
adott a szétosztásra.

— A szalonba! — hangzott a jelszó Ba-
nóczy Alicenak, a házikisasszonynak az aj-
káról.

— Helyes! Helyes! — válaszoltak a töb-
biek.

— De csak a fiatalság — vetette közbe
élénken a „szép gyerek“, kit röviden csak így
szólítottak egymás között a szép álmodozó két
szeméért.

— Menjünk, menjünk, — s egy pillanat
müiwa már vig kacajtól csengett a törö-
kösen, művészi izléssel berendezett leány-
szoba.

— Gyerekek, — szólott ismét Alice — egy
ajánlatot teszek: beszéljen el mindenki egy s
más apróságot, anekdotát, vagy szerelmi histó-
riát s aki a legjobban le tudja kötni a figyel-
münket, annak adom ezt a néger figurát, a mit
a születésem napjára kaptam.

Aradon, hanem Erdélyben s erről nekem is tudomásom van ép úgy, mint több aradi embernek. Az illető pedig, aki az infekciót elkövette, egy ambulans fogtechnikus volt, aki az erdélyi kisebb városokat beutazva, helyenkint 3-4 heti gyakorlatot folytatott s aztán tovább ment.

Épen ebben van a hiba. Egy olyan fogtechnikus, aki magának állandó biztos helyet, ha csak mint segédorv is, teremteni nem tud, ez már magában véve sem ajánlatos reá nézve. Továbbá műszerei és eszközei is bizonyára hiányosak a folytonos utazás folytán, mivel éppen e miatt csak a legszükségesebbeket viheti magával. Ily módon és csakis ilyen egyének útján történhetik aztán a jelenlegi szomorú esethez hasonló és megbocsáthatatlan merénylet egyáltalán egyén egészsége ellen. Jelen esetben pedig a logika határozott és elvitázhatatlan törvényei szerint ezt a bűnös embert csakis tudatlansággal lehet vádozni.

Ha kellő tudással ismerte volna a bajt, — amit ma már sok lakos is konstatálni képes — okvetlenül gondoskodott volna az eszközök dezinficiálásáról. Hanyagságról tehát ilyen esetben szó sem lehet, csakis tudatlanságról s épen ezért üdvös volna az ilyen ambulans fogtechnikusok működését teljesen megszüntetni.

Az aradi közönség tehát teljesen meg lehet nyugodva s minden aggodalom nélkül kezelteheti magát bármely aradi fogorvossal vagy fogtechnikkussal, akiknek műterme a tudomány és higiena színvonalán áll s minden irányban a legteljesebb biztosítékot nyújtja.

Dr. D. Graur Viktor.

A lippai választás.

(Az országos alkotmánypárt levele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 12.

Dr. Dániel Tibor báró, az alkotmánypárt hivatalos jelöltje nagy sikerrel folytatja körutját a lippai kerületben. Hétfőn Charlottenburg, Aitringen, Bogda-Rigós, Buchberg és Komeát községekben tartotta meg programbeszédét. A községek választói a jelöltet nagy lelkesedéssel fogadják és valóságos diadalmenetben kísérik útján. Kedden és szerdán Dániel báró látogatókat tett Lippán, a kerület székhelyén, hol a választók nagy többsége csatlakozik az alkotmánypárt jelöltjének zászlója alá.

A párt végrehajtó-bizottsága reggeltől estig munkában van és a kerület községeiben mutatkozó jelek szerint Dániel báró fényes győzelemmel fog kikerülni a választási küzdelemből, mert a községek nagy részében a választók egytől-egyig Dániel báróra adják szavazatukat.

Kedden este a lippai polgárság a Krastl-féle vendéglőben gyűlést tartott, melyen az alkotmánypárt vezetői kíséretében Dániel Tibor báró is megjelent. A vendéglő tágas helyisége zsúfolásig megtelt Lippa választóival, kik lelkes ovációkban részesítették a képviselőjelöltet. Dániel a késő éjjeli órákig időzött választói körében.

Dániel báró ma csütörtökön folytatta körutját a kerületben, honnan a választás napjáig nem távozik el.

Egyik aradi lap tegnapi számában megjelent azon hírről szemben, hogy az országos alkotmánypárt Dániel Tibor báró jelöltetéséről mit sem tudna, közöljük itt az országos alkotmánypártnak a lippai választókhoz intézett levelét:

A lippai kerület választóihoz!

As alkotmánypárt végrehajtó bizottsága kijelenti, hogy a lippai kerületben az alkot-

mánypárt egyedüli jelöltje báró Dániel Tibor, s bárki más, aki a hivatalos jelölés ürügye alatt szintén jelöltségre vállalkozik, úgy tekintendő, mint aki az alkotmánypártnak csak ártani akar.

Budapest, 1906. július 5.

Dr. Semsey László, Széll Kálmán,
az orsz. alkotmánypárt az orsz. alkotmánypárt
jegyzője. P. H. elnöke.

Kövesd község előljáróságától az alkotmánypárt irodájába intézett levelet Szántó Péter polgári iskolai tanító, a lippai függetlenségi párt tagja felbontotta. A lippai alkotmánypárt levéltitok megsértésének vétségéért mai napon Szántó ellen megtette a bűnvádi feljelentést.

A legújabb trükk,

Vagy:

A sport jegyében.

Arad, július 12.

Károlyi Leona, a pécsi szín ház primadonnája, a vízaknai uszóversenyen a hölgyek ötven yardos uszóversenyén az első díjat nyerte.

Könnyű elképzelni, hogy miről fognak beszélni egymással ezután a primadonnák.

(A primadonnák kölcsönös véd- és önképző egyesületében)

I. primadonna: Rég mondom nektek, gyerekek, hogy nem művészet kell a magyarnak, hanem trükk. Valami olyan, amin ámuljon egy darabig. Ha egyik trükköt meguntam, adni kell neki egy újat, nem kell sajnálni tőle.

Mind: Helyes. Trükköt a magyarnak!

I. primadonna: Most lássuk, kiki mennyire vitte. Az én ügő versenyeimről és ezeken szerzett babérimról már olvashattatok a lapokban, a Rózsai automobilistikereiről is eleget zengedeztek az újságok, ma pedig a Lonti uszási diadalairól szereztünk örvendetes hírt...

Mind: Éljen!

I. primadonna: Lássuk a többit. Klári, mit tudsz te?

II. primadonna (előlép): Én megjártam Bécs, Berlin, sőt, szóval kitűnő sikereim voltak a távgyaloglásban; tanuim rá az ausztriai és németországi lapok. Ezek közül tisztelettel becsatlom...

I. primadonna: Köszönjük, elhisszük, magunk is olvastuk. (Kissé epésen) Csodálatos, hogy a sok gyaloglás mellett alig fogytál meg egy keveset. De menjünk tovább. Aranka, hát te mennyire mentél a sport terén?

III. primadonna (királynői természet, kecses meghajlás után arconcsókolja az elnököt): Evezek drágám, iszonyatos sikerrel. Már-már sikerült bevezennem egy egy fiatal mágna szívébe. Nemsokára gratulálhatsz.

I. primadonna (ideges lesz, bántja az irigység, erő tetett mosolyal): Szívőből örvendek édesem, akár előlegezem is neked a gratulációt. De haladjunk. Mihez értesz te, Mimi?

IV. primadonna (bájos szőkecsés, igen gracióz): Én vivok és fényképezek. Értek mindentéle fegyvernemhez és mindennemű fotografáló masinához. Sok embert megsebeztem, még többet örökkévalóvá tettem.

I. primadonna: Azaz, hogy inkább csak lóvá, ugye, aranyom. De az se baj. Előre, előre! Boriska, lépj elő, mi a te tudományod?

V. primadonna: Lovagolok, akár egy műlovárnó. Nyereg nélkül, zablá nélkül, sőt szükség esetén — ló nélkül is.

I. primadonna: Bravó! Hát te, Joli, miben vagy mester?

VI. primadonna (önérzettel): Rugok! De hogyan rugok! Azt nem lehet kimondani, azt csak —

kirugni lehet. Hány udvar'omnak adtam és már találka helyett gólt. Jobb erről nem is beszélni.

I. primadonna: Hát ne beszéljünk. Rendben van. Abtreten. Más.

(A vizsgáztatás a legjobb eredménnyel folyik tovább. Mindenkinek sikerül bizonyítani, hogy haladt a korszellemmel és elsajátított valami ügyes, publikumot megejtő sporttrükköt. Csak egyetlen kis primadonna húzódik meg szégyenlősen a sarokban és nem mer előjönni semmiféle biztatásra.)

I. primadonna: Na hát mi lesz, mi lesz? Mindenki befelelt már, hát te mért halgatsz? Jere csak elő. Miért nem mondd, hogy mit tudsz?

XXXVIII. primadonna (szemérmesen babráll a ruhája fodraival és földre sűti a szemét): Mert... mert... (részketössé válik a hangja, majd hangerővel zokogásba tör ki) mert... mert... mert én csak — játszani tudok.

Mind (nagyon elszörnyűködve): Ah!!!

I. primadonna: A legnagyobb sajnálatomra megteszem a kizárási indítványt. (Általános helyeslés. Az indítványt elfogadják)

A katonák és az aratás.

Szerződészegésre kényszerített munkások.

(Interpelláció a képviselőházban.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 12.

A kormánynak a Házban a nemzetiségeken kívül ellenzéke nem lévén, még jó szerencse, hogy a többség soraiból egyik-másik képviselő interpelláció alakjában szóvá teszi kormány egyes tagjainak helytelen intézkedését. Így a mai ülésen Marjay Péter interpellált a honvéd-tartalékosoknak az aratási munka idején való behívása és a munkásoknak keresetüktől való megfosztása tárgyában.

De mivel Wekerle Sándor miniszterelnök kijelentette, hogy ebben a dologban is az „elkerülhetetlen kényszer“ hatása alatt járt el a kormány, a Ház a jólismert kényszerre való hivatkozást kellőképpen honorálta és tudomásul vette a választ.

Az interpellációról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A képviselőház mai ülésén Marjay Péter interpellációt intézett a miniszterelnökhöz és a honvédelmi miniszterhez a honvédtartalékosoknak az aratás idejére való behívása tárgyában. Marjay elmondta, hogy teljesítsük kötelességünket ne csak a nemzetiségiek bombasztja és nyelvöltögetése ellen...

Elnök ezért a kifejezésért rendreutasítja Marjayt.

Marjay Péter: Hanem teljesítsük kötelességünket, bárkivel szemben is, aki jogainkat csorbítaná vagy veünk jogtalanságot követne el. A honvédelmi miniszter behívja a tartalékos honvédeket az aratás idejére és ezáltal a nép legszegényebb rétegeivel nemcsak szerződészegést követelt el, hanem épen az aratás idejében kénytelen lévén katonai szolgálatot teljesíteni, a szegény munkások egész esztendői keresetüktől elesnek. Még a múlt kormánytól is zokon vettük volna ezt az intézkedést, amely szemben áll az 1899. évi honvédelmi miniszteri rendelettel. Annál inkább zokon vesszük ettől a kormánytól, amely a jog és szabadság jegyében született. Kéri a pénzügyminisztert, hogy legalább azt a kárpótlást adják a tartalékosoknak, amelyet a póttartalékosoknak juttatnak. A következő interpellációt terjeszti elő:

Milyen ok indította a honvédelmi miniszter urat arra, hogy *érvényben levő miniszteri rendelet ellenére* a mezőgazdasággal foglalkozó tartalékos honvédekatonákat épen az aratás idejére *rendelte be fegyvergyakorlatra*? Miután ezen *tapintatlan* tényével egyfelől a már aratási munkálatra elszegődött munkásokat *szerződészegésre kényszerítette*, másfelől őket a keresés lehetőségétől épen azon időben fosztotta meg, amidőn a szegény gazdasági munkás családjának egész évi kenyerét szokta megkeresni, ezáltal őket *érzékenyen megkárosította és családjukat kétségbe ejtette*.

Van-e szándéka és mi módon ezen szokatlan és káros eljárást a kárvallottakkal szemben *helyrehozni* és a közvélemény megnyugtására kijelenteni, hogy a jövőben ez a *helytelen eljárás* nem fog megisméltódni?

Van-e tudomása a miniszterelnök urnak arról, hogy a honvédelmi miniszter a honvédtartalékos katonákat ez évben épen az aratás idejére *rendelte fegyvergyakorlatra* és ezen eljárásával a mezőgazdasággal foglalkozókat az aratásból kizárva, évi legjobb és legnagyobb keresetüktől megfosztott családokat ejtett érzékeny aggodalomba és nem látja-e annak szükségét kijelenteni, hogy az e címen *folyamodóknak annyi hártérítést nyújtson, amennyit azok az aratás idejére kereshettek volna?*

Wekerle Sándor miniszterelnök úgy a maga, mint a honvédelmi miniszter nevében válaszol az interpellációra. A kormány szívesen látja a maga működésével szemben a szigorúság legnagyobb mértékét. A legmesszebbmenőleg szem előtt tartotta a kormány azt, hogy az aratás idején katonai szolgálat miatt lehetőleg senkit se zaklassanak. Gondoltak erre a sorozás alkalmával is. A honvédelmi miniszter azonban az *elkerülhetetlen kényszer hatása alatt kénytelen volt a tartalékosokat behívni*. A rendes 22.000 főnyi létszám felére apadt le és még mindennapi tannivalók ellátására sem maradt elég ember. Például a lovasságnál egy ember öt hat lovat is tisztogat. Összesen csak 1200 tartalékost hívtak be. Aki azonban arra hivatkozott, hogy aratni akar, azt mind rögtön hazabocsátották. Az ország gazdasági érdekének megóvására a kormány a jövőben is mindig kiváló figyelemmel lesz.

A póttartalékosok kártalanítására — folytatta Wekerle beszédjét — egy jelentékeny összeget, ha jól emlékszem 1.500.000 koronát vettünk fel a köztulajdonba. Ennél az a szempont vezetett, hogy a póttartalékosok azon időre kárpótoltassanak — még pedig a közönséges kereseti mértékig — amely időt nem számítják be az ő fegyvergyakorlatsikba. Ez tehát egy különös célra megajánlott hitel. Én remélem, hogy az ottan előirányzott összeg nemcsak ezen szükséglet fedezésére lesz elégséges, hanem talán arra is, hogy a törvényhozásnak bejelentendő s utólagosan a zárszámadásnál igazolandó eljárásunk szerint segítyt nyújthattunk azoknak is, akik nem ezen határozomány alá esnek ugyan, de katonai szolgálatteljesítéssel igen méltánytalan sorsban részesültek, mert rendes kenyérkeresetüktől elestek.

Marjay Péter fölhozza, hogy a katonaságot, különösen a *kézműveseket és tisztí szolgákat* a katonához nem illő munkára fogják. Azokat a katonákat esetleg lehetett volna másképp is helyettesíteni. Nehány kifogás után *tudomásul veszi* a miniszterelnök választát.

A választ a Ház is tudomásul vette.

Polónyi Géza és polónyi géza.

(Tempora mutantur.)

Arad, július 12.

Az idők változandók, nemkülönben az emberek is. Hogy az emberekkel az elvek is másulnak, az meg csakugyan természetes. Példának okáért:

Polónyi Géza a Fejérváry-kabinét sajtó-elkobzásait egy, az idén tavasszal tett nyilatkozatában így jellemezte:

— Ez az igazi alkotmányvétség. Gyáva és gonosz népség támadása az ezme ellen. A XX. században a gondolat ellen preventív eszközökkel harcolni oktalanság és gázság. Vagy igazságot hirdet az és akkor hiába próbálják elnyomni azt, vagy hazudik és akkor más a megtorlás utja. Ha csak ez az egyetlen bűne volna is a Fejérváry-kormányoknak, ki kellene tiporni a világból.

Polónyi Géza 1906. évi február 15-én tartott s az ügyészség részéről felségvétségnek nyilvánított beszédében így szólt:

— A történelem mutatja nekünk a césárok uralmát, a Karaffák korszakát, a török tatár inváziót, a francia forradalmat, de arra ami Magyarországon történik, hogy néhány lázadó kalandor hatalmába kerítsen egy aggasztán uralkodót és azután a katonaság diktatúrájával fegyvert szegezzenek az alkotmány elnyomására, az egész világtörténelemben nincs példa.

Kossuth Lajos 1841-ben a sajtószabadság mellett tartott egyik beszédében a következőket mondta:

Vegyenek el tőlem mindent, csak a szabadsajtót adják meg s nemzetem szabadsága nemzetem boldogsága iránt nem esem kétségbe.

A parlament tegnapi ülésén ugyanaz a Polónyi Géza így szólt:

— A magyar birtokososztálynak az alkotmány védelmében annyi köszönettel tartozunk, hogy mikor róla van szó, a magyar birtokososztályról, megvédelmezzük és igenis, én védelmére fogok állni és teljesíteni fogom kötelességemet. Avagy elnézzem az igazságügy-miniszteri székéből, hogy vért ontsanak és akkor az utólagos perben odaálljon a strómann, akit szerzőnek megneveznek. Ennek, amíg én itt állok, nem szabad megtörténnie.

Polónyi Géza, igazságügy-miniszter ura eket mondta a magyar képviselőházban 1906. július 11-én:

— A felségárulásnak eseteit, azt hiszem, senki sem fogja oly területnek tekinteni, hogy monarchikus államban meg lehetne tűrni azt, hogy sans géne királygyilkosságra vagy akár mire lehessen bujtani.

Polónyi Géza Kossuth-párti képviselő és miniszter, 1906-ban a következőket hangoztatta a szabad sajtó elnyomása mellett tartott beszédében:

— Miről van szó? Arról, hogy első sorban addig, míg ez a törvény fennáll, a jogállam intézményes biztosítékai tekintetében minden kötelességtudó miniszter és ügyész teljesítse kötelességét.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az állami tisztviselők országos egyesülete aradi körének választmánya július hó 18-án, pénteken délután 5 órakor a főreáliskola tanári tanácskozó termében (földszint, főbejárón balra)

rendes ülést tart. Táragsorozat: 1. A kör tisztviselő karát választó rendkívüli közgyűlés összehívása és kijelölő bizottság kiküldése. 2. A tisztviselői nyugdíjpótló és segély egyesületnek átírata. 3. Az állami tisztviselők országos egyesületének a képviselőházhoz benyújtott kérése az államtisztviselői fizetések tervbe vett rendezésénél fenforogó sérelmek orvoslása iránt. 4. Lakbörrendezés ügye. 5. Folyó ügyek. Ifj. Schwáger Páter titkár.

Aradi sikkasztó Amerikában.

(Jánszky Odön megemlékezett.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 12.

Még élénk emlékezetben lehet Jánszky Odön volt városi tisztviselőnek sikkasztási ügye. Jánszky Arad városánál mint kiadó volt alkalmazásban. A hivatalban azonban több rendbeli szabálytalanságot követett el, amiért nyugdíjba kellett vonulnia. Jánszky ezután ügynökösködéssel foglalkozott és egy gépeladási ügyletben sikkasztást követett el.

Mint a Kocsó Pál budapesti gépgyáros cégnek aradi ügynöke, pár év előtt eladott egy cséplő garnitúrát Schwáger György ujanáti földművesnek. Az ügyletet úgy kötötték meg, hogy Schwáger félévenként ezernégyszáz koronát törleszt a gépre. Mintegy két évvel ezelőtt, egy napon Schwáger bejött Aradra, hogy feladja a postán egy esedékessé vált részletet a gyárosnak. De miután magyarul írói nem tudott, felkereste Jánszkyt, mint akinek a révén a gépet vette, kérve, hogy állítsa ki az utalványt a gyáros nevére. Jánszky ekkor azt mondta a könnyen hívó svábnak:

— Minek költene maga bélyegre, én még ma este Budapestre utazom és személyesen visszem el a pénzt a gyárnak.

Schwáger lépve ment és átadott Jánszky-nak *ezernégyszáz koronát*, mit Jánszky azzal nyugtatott írásban, hogy a gép részletfizetése javára a pénzt felvette. Jánszky tényleg fel is utazott Budapestre, de kisebb gondja is nagyobb volt annál, minthogy a pénzt a gyárosnak kifizesse, hanem egyszerűen saját céljaira fordította.

A gyár, miután a részletfizetési határidő letelt, írásban felhívta Schwáger Györgyöt, hogy küldje meg a már esedékessé vált részletet. A gazda megdöbbenve értesült a dologról és sietve jött be Aradra, hol felkereste Jánszkyt és kérdőre vonta, hogy mit csinált a pénzzel, miért nem fizette ki az esedékes részletet. Jánszky eleinte azt állította, hogy kifizette, később azonban bevallotta, hogy az ezernégyszáz koronát *elsikkasztotta*.

Igy került Jánszky Odön az aradi törvényszék elé, amely *hat havi börtönrre ítélte*. Az elítélt felebbezett, mire az ügy a nagyváradi kir. táblához került, amely azonban helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét Másodszori felebbezés folytán a Kuria a múlt hónap elején szintén így ítélte és ilyenképen az ítélet *jogerőre emelkedett*.

A Kuria ítéletét a múlt hónap 28-án kellett volna kihirdetni az elítélt előtt, aki azonban nem jelent meg. A törvényszék erre elrendelte *elővezeteltetését*. A kiküldött közegek azonban sem Jánszkyt, sem feleségét nem találták meg, mire az ügyészség *körözlevelet* intézett az ország összes halóságaihoz.

A körözésnek nem volt eredménye, ma azonban kitűnt, hogy Jánszky Odön feleségével a múlt hónapban, valószínűleg Hamburgon keresztül, *Amerikába szökött és jelenleg Newyorkban tartózkodik*. A sikkasztó hosszabb időn át Budapesten időzött és ismerősének több ízben mondta, hogy nagy utra készül.

Aradnak tehát valószínűleg nem lesz több szerencséje Jánszky Odönhöz.

— Hallja, kedves doktor ur. mit szólna maga ahhoz, ha én most harapnék?

— Azt mondanám, hogy vadállat.

— De nem vagyok az, mert én egy komoly és intelligens ember vagyok, aki még csak nem is örült.

— Azt látom, de még csak nem is ügyes szimuláns.

— Mondanék egyet a doktor urnak és előre is kérem, tessék megtenni. Én nagyon szeretnék fürdőre menni vagy más levegőt szivni, véleményezze, hogy én elmebeteg vagyok és szükségem van a fürdői levegőre.

Az orvos ezután hamarosan elvégezte megfigyelését, amelynek eredményéről tegnap számolt be. Megállapította, hogy Zoltánnak semmi baja, így hát továbbra is a Csillagban marad, amíg föltételes szabadságot nem kap. Akkor majd levegő változás céljából kihajózik Amerikába.

Kossuth és Polónyi a sajtószabadság ellen. Nagy tüntetés Budapesten.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 12.

A cabinet noir ismét feltámadt, az éjjeli ügyészszel együtt. A szociáldemokrata párt lapja, a *Népszava* azzal a felszólítással fordult a magyar napilapokhoz, hogy vegyenek tudomást Polónyi Géza igazságügyminiszternek és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek ama rendeleteiről, amelyekkel újra életbe léptetik az éjjeli ügyészség intézményét és a Vöröslányi-féle cabinet noirt, a posta fekete kamaráját, amely a magánlevelek körül fejt ki spiciliszolgálatot.

Ezek a rendeletek a *Népszava* szerint az *Igazságügyi Közlöny* június 25-iki számában jelentek meg. Szívesen közölnék Polónyi Géza igazságügyminiszternek 84.662/906. számú rendeletét, mely az *Igazságügyi Közlönyben* megjelent. Csakhogy ezt a hivatalos ujságot egy idő óta csak az előfizetők kaphatják meg. Teljes szövegében kiadnók Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek 20.436/906. számú rendeletét is. Ez azonban bizalmas jellegű akta, melyet hivatalos titokként kezelnek.

A cabinet noir.

Nyilvánosságra került azonban e rendeletek két szakasza. Ime reprodukáljuk őket:

Sajtótermékeket tartalmazó küldemények lefoglalása.

3. §. Sajtótermékek útján elkövetett bűncselekmény esetében a sajtóbíróságok, kir. törvényszéki vizsgálóbírók és kir. járásbíróságok az illető sajtóterméknek (hírlap, röpirat stb.) összes, tehát a postára adott példányait is lefoglalhatják stb.

7. §. 2-ik bekezdés: A lefoglalás, illetve visszatartás távirat vagy távbeszélés útján is elrendelhető, de a vizsgálóbíró, járásbíróság, kir. törvényszék, (vádtaács) a sajtóbíróság, a kir. ügyészség, illetve rendőri hatóság köteles az alakoszerű írott határozatot a posta- és távirdahivatalnak utólag és nyomban megküldeni.

A másik rendelet állítólag így szól:

Bűncselekmények esetében a vizsgálóbírók, kir. járásbírók, nemkülönbön a rendőri hatóságok is a postahivataloktól kívánhatják, hogy velük, vagy az általuk e célból megbízott közegekkel

közöljék a büntető eljárás céljára szükséges levelek, egyéb postaküldemények és a táviratok feladására és kézbesítésére vonatkozó adatokat, nevezetesen azt, hogy bizonyos egyén hol, mikor, mily levelet, postaküldeményt vagy táviratot adott fel, illetve számára milyenek érkeztek . . . A szóban levő adatokra vonatkozó értesítések átvételére a rendőri közegek (a m. kir. rendőrközegek, a háttárrendőrség közegei, a városi és községi rendőrök, a csendőrség altisztje és legénysége) is kiküldhetők.

Egyenesen kijelentjük: ezt az utóbbi rendeletet mi hihetetlennek tartjuk. Polónyiról mindent elhiszünk, de azt még sem mertük volna feltételezni, hogy a magyar postán — amíg annak élén Kossuth Lajos áll — a cabinet noirt bevezethessék. A dolgot tehát feltétlenül tisztázni kell a képviselőházban. Talán még akad ott egy bátor szavú ember, aki ez ügyben interpellálni mer.

As éjjeli ügyész.

Végül még egy adattal szolgálhatunk a helyzet megvilágítására. Polónyi Géza igazságügyminiszter nemrégiben kijelentette a pénzügyi bizottságban egy hozzá intézett interpellációra, hogy éjjeli ügyész már nincsen. A budapesti főkapitányságon pedig a rendőrségi központi ügyeletnek szobájában, azon a fekete táblán, ahova az éjjeli inspekciók vannak kiírva, még kedden éjjel szószerint ez volt olvasható:

Ügyész (sajtóügyekben):

Dr. POLÁNYI ALADÁR

Lakták: V., V. segrádi utca 19.

Éjjeli ügyész tehát nincsen? Vajjon Polónyi Géza igazságügyminiszternek van-e igaza, vagy pedig a rendőrséget fekete táblának?

Egy bizonyos. A képviselőház tegnapi ülésén, Bródy Ernő interpellációja után Hódy Lajos és Rátkay László ujságíró-képviselők azt kiáltották közbe:

— Az egész sajtót el kellene kobozni, amiért eltűri a sajtószabadság megsértését.

Igazuk van. Ezt az ügyet magának a sajtónak kell elintéznie. Az egész sajtónak kötelessége sikraszállni.

Tüntetés Polónyi ellen.

Ma este hét órakor nagy szocialista tüntetés volt a fővárosban Polónyi Géza igazságügyminiszter tegnapi beszéde miatt. Még a tegnapi nap folyamán elhatározták az összes szakegyletekben, hogy a sajtó megnyirbálását nem tűrik és a reakció ellen fölveszik az utcán a harcot.

A szociálisták, tegnapi határozatukhoz híven, ma este a *Nemzeti Kaszinó* elé vonultak. Kis csoportokban és zajtalanul gyülekeztek a Kossuth Lajos-utcában. Este hét óra körül, amikor a tüntető tömeg száma 1500 főre ment, óriási abcugolásban törtek ki, miközben ilyen és ehhez hasonló kiáltások hallatszóttak:

— Le a legnagyobb gazemberrel, Polónyival!

— Le az igazi hazaárulókkal!

— Le a csaló hazafiakkal!

— Le a hamis kártyásokkal!

— Le a szabadságrablókkal!

— Akasztófára a klerikális bandával! A szociálisták a *Nemzeti Kaszinótól* a Dohány-utcán keresztül a *Népszava* szerkesztősége elé vonultak, ahol a párt egyik titkára, Horovits Jenő mondott beszédet. Felhívta a tömeget, hogy tüntes-

senek szóval és írásban Polónyi ellen. A szociáldemokrata párt nem tűri és minden eszközzel azon lesz, hogy az általános választói jog kivívása kapcsán a klerikális bandát eltüntesse a föld színéről. Beszéde végén nyugalomra intette a tüntetőket és fölhevítte őket, hogy rendben oszoljanak szét.

A tömegben legtöbben hallgattak a figyelmeztető szóra, mintegy ötszázán azonban a *Budapesti Hírlap* szerkesztőségé elé a Rökk Szilárd-utcába vonultak, ahol zajosan tüntettek. Csakhamar megjelent a rendőrség és a szociálistákat szétesztésre szólította fel. A tömeg azonban nem reagált a felhívásra, mire a rendőrség attakot intézett a tüntetők ellen. Az összeütközésben többen megsebesültek, köztük Vidos rendőrfelügyelő is. A szociálisták közül négyet letartóztattak.

Az attak után a tüntetők szétesztáltak és kilenc órakor már csönd volt az utcákon.

Nagyvárad tiltakozik.

Nagyvárad-ról táviratozzák: Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága mai rendes közgyűlésén foglalkozott a sajtószabadság ellen intézett merénnyel. A közgyűlésen, amelyen Glats Antal főispán elnökölt, megjelentek a függetlenségi párt összes vezetői.

A polgármesteri jelentés fölolvása után Adorján Emil dr., a függetlenségi párt alelnöke emelkedett szólásra és örömeinek adott kifejezést, hogy a polgármester jelentésében nincsen szó lapelkobzásról. Indítványozza, hogy a törvényhatósági bizottság tiltakozzék minden intézkedés ellen, amely a sajtó megrendszabályozását célozza.

Utána nagy hatással beszélt Halász Lajos országgyűlési képviselő, aki támogatta Adorján indítványát és azzal fejezte be beszédét, hogy szükség van arra, hogy Nagyvárad is hallassa szavát, amikor a függetlenség támaszát, a sajtót inzultálják.

Adorján indítványát a közgyűlés nagy többséggel elfogadta.

Hegyi Antalt letartóztatták.

Apácatoborzás — akadályokkal

(Két havi büntetés.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 12.

A közelmúlt napokban híre járt, hogy Hegyi Antal velt csongrádi plébános, Sima Ferenc kebelbarátja visszatért Bueneos-Ayresből. Most az a hír érkezik Kispestről, hogy Hegyi pátert Kispesten letartóztatták.

Hegyi Antal sokáig népszerű alakja volt Csongrádnak. Éveken keresztül plébánosa volt a városnak és nagy lábon élt. Jó szónok volt, értett a nép nyelvén annyira, hogy hívei valóságosan rajongtak érte. Népszerűsége oly nagy volt, hogy mikor Hock János csongrádi jelöltsége mellett korteskedett, valósággal fanatizálta a tömeget. Hockot nagy többséggel választották meg képviselővé, sőt mikor az új választáson Hock másutt lépett föl, Baross János ellen ő vette föl a küzdelmet. Pár szavazattal maradt csak kisebbségben.

A nyilvános szereplés, a plébános költészes passziói és főleg a kártya anyagi romlásba kergették Hegyi Antalt. Hozzá járult ehhez még szentesi bukása is, mikor Sima Ferenc

Kinematograf-csata.

*
Szendrey Mihály kinematografot hozat Berlinből, amely a felvonásokokban fog működni.

Kinematografos történet, három, vagy több képben. (Az ember sohase tudja, hogy mennyit fog megérezni.) Az első kép az üres nyári színházban játszik, illetve nem játszik, mert csak este fognak játszani. Az idő szén és hétköznapi. Az óra hármastól a zálogházban. Az első és másodrendű zsöllyék, az első, második, harmadik és többed rendű támlásszékek úgy állanak, mint rendesen. Az embernek önkéntelenül az a kérdés jut az eszébe, hogy mi a különbség a zsöllye és a támlásszék között? Az, hogy az egyik előbb van, mint a másik. Halotti csönd. A zsöllyék és a támlásszékek rendes délutáni álmukat aluszszák. A tizenhatodik sorban hirtelenül zaj támad. Az egyik harmadrendű támlásszék felébred és nyugtázkodni kezd.

A harmadrendű támlásszék (a szomszédjához): Keljen fel marha, mindjárt kezdődik az előadás.

A második támlásszék (felriadva): Hogy mer demarházni? Magán ugylátszik Ujházi Ede ült.

A h. t.: Ugy éljen az a krakéler elsőrendű zsöllye ott a harmadik sorban!

A másik t.: Magából a kaján irigység beszél. Bár rajtam ülne mindennap az a gyönyörű szőke hajú nő. Leszakadnék a gyönyörűségtől. Ezért irigyell magam azt az elsőrendű zsöllyét.

A h. t.: Ne beszéljen, magán már hetek óta nem ül senki... Nagyon kemény... Rajtam legalább Zsigmondy Anna ül. Mondhatom magának...

A másik t. (leint): Ne hengegjen, ugyse hiszem el.

A vitából heves szócsata fejlődik ki. A zajra felébrednek az első és másodrendű zsöllyék is.

Egy elsőrendű zsöllye (boszusan): Az a barom plebs, ott a tizenhatodik sorban, már megint zug. Aljas demokraták. Ilyen komániában éjünk mi!

A h. t. (dühösen): Hallja, ne hengegjen ott az első sorban!

Óriási felfordulás. Az ellenfelek egymásnak rontanak. A tizenkilencedik sorban egyik szelid, hálás természetű negyedrendű támlásszék könyezve sőhajt fel.

A negyedrendű támlásszék: Könnyű az uraknak. Ők mindennap megkapják a maguk kis súlyát. Mi pedig árva állunk, pedig többségben vagyunk. Hej, ha én volnék a direktor, nem fizetnék naponta száz koronát ezért a rongyos házért!

Egy másik támlásszék: Jól mondd öregem. Hogy reggel, délelben és délután üres, azt még értem. De hogy este, amikor egy jól nevelt színháznak annyira telet kellene lenni, hogy ne tudjunk mozogni, illetve hogy a közönség ne tudjon mozogni, — mégis üres, az egyszerűen gyalázat!

Egy harmadik: A kinematograf az oka, az átkozott kinematograf! Azok veszik el a mi kenyérünket...

Egy negyedik: Nézzetek be oda, ahol a kinematograf működik. Zsufolásig tömve van minden. Irigylem szokot a székeket. (Némi gondolkodás után) Barátom, én felmondok és elmegyek a kinematografba. A multkor olyan bájos lány maradt ott szék nélkül. Mért ne ülhessem rám? Tudjátok, hogy ez az én boldogságom.

Egy ötödik (ujjongva): Van egy ötletem, van egy ötletem! Mért menjünk mi a kinematografhoz! Jöjjen a kinematograf hozzánk! Tudjátok, hogy a direktor rajtam szokott ülni. Még ma este megmondom neki, hogy hozasson ő is kinematografot!

Léptek zaja hallatszik.

Egy hang: Jön a direktor!

Az első, második és tizedrendű zsöllyék és támlásszékek hirtelenül elhallgatnak. Ugy tesznek, mint-ba a'udnának.

A direktor: Gyere titkáriám és nézd meg ezt a házat. Hát mi a különbség a délután és az este között? Semmi. Most is olyan üres, mint este. (Leül arra a bizonyos ötödik támlásszékre.) Nincs egy ötleted?

A titkár (szuszog): Majd keresek egyet... Lehajol és a székek alatt keresni kezd. Az a bizonyos ötödik szék szorgalmasan sug a direktor fülebe. Némi szünet. Szendrey hirtelen felugrik.

A direktor: Hopp, ez egy ötlet! Kinematografot hozatok én is. Ha másutt bevált, itt is be fog válni! (Ujjongva.) Ez egy eredeti ötlet. Nem mondhatod, hogy mástól hallottam.

A titkár (az amulatól még öt kilót hizik): Nagyszerű!...

A direktor. Rögtön sürgönyzök és elhozatom a földkerekség legnagyobb kinematografját... A berlini Wintergarten kinematografját! (Leül és sürgönyt fogalmaz.)

II.

Szin: egy kinematografos vendéglő. Idő 1906. július tizenhétedik. Este 9 óra. A helyiség üresen áll.

A tulajdonos (kétségbeesetten): Na ez rettenetes! Kilenc óra és nincsen vendég. Az a Szendrey-bódé tele van, pedig ott sincs más, mint kinematograf...

A főpincér: Téved tisztelt ur, téved. Van ott más is. Ott színészek is vannak! Mindig mondtam, hogy hozassunk mi is színészeket és tartsunk előadást! Olyan telet lesz, olyan telet, mint a főnök ur bugyellárisa!...

A tulajdonos: Gemacht. Sürgönyözzön Budapestre színészekért.

A főpincér megfogalmazza a sürgönyt.

III.

Ismét a nyári színház. Idő: nyolc nappal később. A pénztárt ostromolja a közönség. A direktor ujjongva jár-kelel...

A direktor (a titkárhoz): Hát nézd meg ezt a házat és ne beszélj. Nem mondtam, hogy csak a kinematograf segít... Ilyen ház nem volt még, csak a kinematograf teszi! Csak a kinematograf! Az előadás, az semmi... Kinek kell ma színészet?

IV.

Az előbbi kinematografos vendéglő. Idő ugyanakkor, mint fentebb. A közönség zsufolásig megtölti a helyiséget. A színelőadás megkezdődik. A tulajdonos majd elájul a gyönyörtől.

A főpincér (kábulan az örömtől): Na mit mondtam? Csak az előadás segíthet! A színészek csinálják a zsufolt házat! A kinematograf az semmi, az semmi... Kinek kell ma kinematograf? (Baldogan összeölekeznek)

Cornélius.

Maróczy — második.

Az ostendei sakkverseny eredménye.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 12

Ma fejezték be az ostendei sakkversenyt, amely, sajnos, nem úgy végződött, ahogy a magyar sakkvilág várta. Maróczy Géza, a világhírű mester, mindnyájunk büszkesége, egy véletlen folytán a bécsi Schlechter-rel szemben második helyre szorult.

A verseny eredményéről alábbi tudósításunk szól:

Maróczy Géza ma Bernstein-nei került szembe. Maróczynak finom küzdelem után már nyert játszmája volt, amikor véletlenül tullepte a gondolkodási időt s ezért Bernstein-t jelentették ki győztesnek. Maróczy balszerencséje

élénk sajnálkozást keltett az ostendei sakkvilágban, amely benne látta a verseny győztesét és tetemes pénz fogadást kötött rá.

Maróczy Géza a verseny elején nagy indiszpozícióval küzdött. Oka ennek fáradtságos amerikai turnéja volt, amely alatt többnyire tábla nélkül játszott. A verseny vége felé az első helyre küzdötte fel magát, de a nagy fizikai megerőltetés folytán játékereje az utóbbi napokban teljesen kimerült. Mindazonáltal így is osztozkodhatott volna Schlechterrel az első díjon, ha véletlenül nem lépi át a gondolkodási időt.

A verseny győztese, Schlechter Károly bécsi mester fiatal ember még. Ovatos, körültekintő játékaról és gyakori rémis-jelről ismeretes. A mostani versenyen nagy szerencse kísérte. Oriási teoretikus képzettsége van. Legutóbb a februári évéd versenyen osztozott Bernstein-nel az első és második díjon. Mai győzelme a világ első mesterei közé emelte.

A mai utolsó napon különben Janovszky nyert Burn ellen és Marshall nyert Perils ellen. A Teichmann—Rubinstein játszma remis lett.

A díjak a következőképen oszlanak meg:

1. Schlechter 4000 frank (21).
2. Maróczy 2500 frank (20).
3. Rubinstein 1500 frank (19).
- 4., 5 és 6. Bernstein, Burn és Teichmann 2500 frank (18)
7. Marshall 600 frank (16 $\frac{1}{2}$).
8. Janovszky 500 frank (16)
9. Perils dr. 450 frank (14)

Dreyfust felmentették.

A rennesi ítélet megsemmisítése.

Elégtétel az üldözötteknek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 12

Nagy izgalmak között ma véget ért az újabb Dreyfus-pör. Párisi táviratok jelentik, hogy a semmitőszék ma hirdette ki ítéletét, amelylyel végleg fölmentette Dreyfus kapitányt. Az ítélet megsemmisíti a hadbírószék ítéletét és az ügyet nem utasítja új haditörvényszék elé.

Most következik a rehabilitáció, amely azonban a törvényszék fóruma helyett a parlament előtt fog végbemenni olyképen, hogy Dreyfust és Picquart alezredest rangemeléssel újból fölveszik a hadsereg kötelékebe. Dreyfus a terv szerint alezredest lesz, Picquart pedig dandár-tábornoki rangot kap.

Az ítélethirdetésről a következő tudósítás számol be:

Dreyfus felmentése.

Oriási érdeklődés mellett ma délelőtt hirdette ki a semmitőszék az ítéletet. A hallgatóság teljesen megtöltötte a termet. Többek között ott volt Zola özvegye, Dreyfus öccse: Matthieu és sógora, Picquart alezredest stb. Dreyfus és neje nem jelentek meg. Az ügyészi széket Baudouin, a védői széket pedig Mornart és Demange foglalták el.

Unnepélyes pillanat volt, amikor pontban tíz órakor Beaupré elnök a három tanácselnökkel és 45 legfelsőbb bíróval beléptek a terembe. Mindenki fölállott he-

lyéről. Az elnök a halálos csendben azonnal olvasni kezdte az ítéletet, amely egy óra hosszáig tartott. A hallgatóság türelme óriási próbát állott ki, mert a francia perrendtartás szerint az ítélet rendelkező részét az indoklás előzi meg. De már az indoklásból következtethető volt Dreyfus teljes rehabilitálása.

Az ítélet teljes képét adja az egész pernek és reprodukálja úgy az ügyész, mint a Dreyfus által fölhozott semmisségi okokat. Ismerteti a pör egyes fázisait, majd így folytatja:

— Tekintettel arra, hogy a titkos dossier, amelynek tartalma: „D. nekem érdekes dolgokat hozott” — előterjesztetett a rennesi hadbírósnak és arról később kitudódott, hogy D. helyett P. betű volt, amelyet később kiradiroztak és D.-vel helyettesítettek; tekintettel arra, hogy egy másik okmányt, amelynek tartalma következő: „A kopiákat e hó 31-ig kapnom kell,” — meghamisították, amennyiben 1894. márciusa helyett áprilist tettek; továbbá, hogy az az irat, amely a nehéz tüzérségre vonatkozik és amelynek eltűnésével szintén Dreyfust okolták, megtaláltatott: ez a három ok elengedő, hogy a rennesi bíróság ítélete megsemmisíttessék és teljesen fölmentő ítélet hozassék.

Az ítélet ezután foglalkozik a rennesi hadbírósnak tárgyalással és rámutat arra, hogy a borderó és Walsin-Esterházy írása teljesen egyenlő s hogy a borderó papirosa és Walsin-Esterházy azon magánleveleinek papirosa, amelyekre az időtájt írt, teljesen ugyanaz, továbbá, hogy egy újabb megtartott tüzér-hadtesti vizsgálat szerint egy olyan jeles tüzértisztől, amilyen Dreyfus volt, nem származhatott a borderó. Elmondja még az ítélet, hogy Dreyfusnak, aki vagyoniilag teljesen független, oka sem volt ez árulás elkövetésére. Tekintettel Cernuszky hamis tanuskodására és számos más hamisításokra, a bíróság nem talált semmi olyat főnforogni, ami vétségnek vagy bűnnek volna minősíthető.

Ennélfogva a semmitőszék megsemmisíti a rennesi bíróság ítéletét, amely tíz évre elítélte Dreyfust és miután Dreyfus értesítette a semmitőszéket, hogy lemond a kártérítésről, amely neki törvény szerint járna, a kártérítés dolgában határozat nem hozatik.

Egyben elrendeli a bíróság, hogy ez az ítélet Párisban és Rennes-ben kifüggesztessék, azonkívül öt párisi lapban hivatalból közzététessék és Dreyfusnak jogában áll állami költség n. ötven párisi és vidéki lapban az ítéletet közzététetni. Az ítélet végül a rennesi hadbírósnak regisztrumába bevezettetik.

Beszélgetés Dreyfus-sal.

A Temps egyik munkatársa ma délután felkereste a lakásán Dreyfus-t, aki fölmentéséről a következőket mondotta:

— A megpróbáltatás nehéz és hosszú volt. A semmitőszék tárgyalása, ez az utolsó étappe, úgy tűnt nekem, mintha sohasem lenne vége, de a munka enyhítette aggodásomat és türelmetlenségemet. Most elértem munkásságom célját: vissza kaptam becsületemet.

— A rehabilitálás ugyebár újabb szolgálatát vonja maga után? kérdezte az újságíró.

— Világos, hogy a semmitőszék ha-

tározata ugyanabba az állásba helyez, amelyet 1894-ben elfoglaltam.

— De 1894. óta nem állt meg az idő. Logikus, hogy ön azon kartársai rangját foglalja el, akik szerencsésebben, mint ön, zavartalanul folytathatták karrierjüket.

— Nem tudom, hogy a kormány reám vonatkozólag hogyan határoz.

— Mindenesetre csapatjának élén viszhelyezik rangjába, hogy a lefokozási ceremónia meg nem történtté tétessék?

— Ismétlem, e dolgokról még semmit sem tudok. Mától kezdve ismét tiszt vagyok és ebben a minőségben köteles vagyok minden intervjutól tartózkodni. Csak egy szót fűzök még ehhez és pedig azokhoz címezve, akik az igazságot és egy ártatlant megvédték: Köszönöm, köszönöm.

Az elégtétel.

A kormány ma este minisztertanácsot tartott, amely a semmitőszék mai határozata folytán szükséges teendőket foglalkozott.

Hir szerint a radikális miniszterek követelik azoknak a tiszteknek megbüntetését, akik ebben a perben kompromittálva voltak, míg a mérsékelték megelégszenek Dreyfus rehabilitálásával és Picquart visszahelyezésével.

Több radikális képviselő követelni fogja a kormánytól, hogy a semmitőszék ítéletét az összes franciaországi községekben kifüggeszessék.

HIREK.

Polónyi.

I.

Tegnap a sajtót ünnepelte mind, Köszöntőt mondott rá nagyság szerint, S még a mámor fejükből el se szállt: Ma már kimondták rája a halált . . .

II.

Mint forradalmár merészen gyalázta, S felköpdösött a királyi palástra. Most mint lakáj — hogy kikérelgeté — Takarónak tartja maga elé . . .

— Újabb indemnit. Budapestről táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök a képviselőház egyik legközelebbi ülésén, talán már holnap újabb, rövid időre szóló indemnitajavaslatot nyújt be, nehogy, ha a költségvetést e hó végéig meg nem szavazzák, exlexbe kerüljön az ország.

— A polgármester szabadságon. Institoris Kálmán polgármester ma kezdte meg hat heti szabadságát és elutazott Karisbadba, ahol négy hetet tölt, utókurára pedig a Tátrába megy. Távollétében a város ügyeit Varjassy Lajos h. polgármester vezeti.

— Személyi hir. Fábry Sándor dr. békes megyei főispán tegnap két heti üdülésre a kies aradmegyei fürdőhelyre, Menyhizára utazott családjához.

— Az angol király Marienbadban. Marienbadból jelentik: Edvárd király augusztus 10-én utazik el és 11-én délután érkezik ide. Az esetben, ha a király Berlinben résztvesz a német trónörökös keresztelésén, amiről itt még semmit sem tudnak, a király csak augusztus 18-án fog Marienbadba megérkezni. Három heti kura után Edvárd király Ischlbe utazik, hogy Ferenc József királyt meglátogassa.

— Az aradvárosi adókvető bizottság f. hó 14-én, szombaton d. e. 9 órakor a városháza

emeleti kisterme melletti szobában az 1905. évi III. oszt. ker. adókvetési lajstrom 1525—1584. tételei alatt felsorolt szatócsok, 1905. évben három év tartamára való érvénynyel megállapítandó III. oszt. ker. adóját tárgyalja. Miről az érdekelt felek azzal értesítettnek, hogy a jelzett tételek számok alatt felvett adókvetéseztettek névjegyzéke a tárgyalást megelőzőleg a tárgyalási terem ajtajára ki lesz függesztve, továbbá, hogy a javaslat elleni kifogásait ezen bizottság előtt írásban vagy szóval előadhassák.

— A császár és a csokoládé gyáros. Bergenből (Norvégia) jelentik, hogy Vilmos német császár a „Hamburg” nevű hajón fogadta M. Gaston Mentier francia képviselőt, az ismert milliomos csokoládégyarost, akihez régebbi barátság köteléke fűzi a császárt. A milliomos „Ariadne” yachtján időzött Bergenben, amikor a császár meghívását megkapta. A császár ebédre hívta meg Mentier, aki fiával és menyével jelent meg a császári yachton. Vilmos császár hosszasan beszélgetett a francia képviselővel, aki Waldeck-Rousseau-ról beszélt a császárnak. Majd a franciaországi yachtviszonyokról a kérdezősködött a császár.

— Vázsonyi afférje. Budapestről sürgönyzik: A képviselőház tegnapi ülésén Vázsonyi Vilmos hevesen megtámadta Somogyi Aladárt, aki egy elhirtelenkedett közbeszólásával meggyanusította. Vázsonyi beszédét Somogyi Aladár sértőnek találta magára nézve és ezért ma Hédy Gyula és Kun Arpád képviselők útján provokáltatta. Vázsonyi Bródy Ernőt és Benedek Jánost nevezte meg segédeül. A megbízottak még a mai ülés folyamán a képviselők elfogadótermében tanácskozássra gyűltek össze és békesen elintézték az ügyet, amennyiben Vázsonyi segédei, Benedek és Bródy kijelentették, hogy felük Somogyi személyével egyáltalán nem foglalkoztak, csak azt az állítást bélyegezte meg, mintha Vázsonyinak a vasúti sztrájk előidőzésében része lett volna. Somogyi segédei beérték ezzel a válaszal és az ügyet befejezettnek jelentették ki.

— Királynékról. Hágából jelentik: Vilma királyné anyai örökök előtt áll. A trónörökösök október közepére várják. Szeptember közepére már dsjkát is rendeltek a királyi kastélyba. — Viktória Éna spanyol királyné, mint Madridból jelentik, megbetegedett s egy ideig kénytelen palotájában maradni.

— Aranylakodalmom. Robitsék Samu köz-tiszteltetben álló aradi polgár ma ünnepelte aranylakodalmát nejével, született Nussbaum Helén uradovel. Boldog házasságuk ötven éves évfordulóját ép erőben és egészségben érte meg a 72 éves férj és 68 éves neje. A szűk családi körben lefolyt ünnepélyen gyermekelk: dr. Soltész Adolfiné Budapestről, Robitsék Lajos, Gizella, Izidor és a legközelebbi rokonok vettek részt.

— Egy áthelyezés története. Ma közli a hivatalos lap, hogy Polónyi Géza igazságügyminiszter Winckler István dr. szegedi királyi ügyészt a szabadkai, Szapár József dr. szabadkai királyi ügyészt pedig a szegedi királyi ügyészséghez helyezte át. Koalíciós magyarázat szerint Wincklernek az elhelyezése azért történt, mert annak idején segédkezett Nagy Mihály szegedi főispánnak a hivatala elfoglalásánál. Egy szegedi lap szerint pedig az áthelyezésnek az az oka, hogy Winckler ügyész Justk Gyulát néhányszor megleckéztette Csánadmegye közigazgatási bizottsági ülésén.

— A baromfi piac. Aradváros tanácsához ma beadvány érkezett az aradi piaci mizériák megszüntetése érdekében. A beadvány elkészítője arra hívja fel a várost, hogy a nagyfoku baromfi mizéria megszüntetése érdekében létesítsen központi elárúttási helyet, amely csakis baromfiárúttásra szolgáljon. Egyben ki-

A legnagyobb tömszelencze-tömitő gyár a continensen, ki-nek czikkei az egész Európá-ban és Magyarországon is igen jól be van vezetve

Keres

Arad és vidékére egy ügyes képviselőt

magas jutalékkal. Technikai ismeretek nem szükségesek. — Ajánlatok D. S. 71. jellegével Mosse Rudolf hirdetési irodájába Budapest küldendők. 3891

Tégla, Cserép

legkedvezőbben kapható

Pollak Sándor

körkemenze téglagyárban

Mikalakán, a Radnai-ut végén.

Városi telefon 206—255.
Gyári 515.

Rendelések felvételnek Karolina-u. 7. sz. irodámban, vagy Rákóczy-u. 23. sz. lakásomon. A téglát vám és fuvarmentesen saját igálmmal házhoz szállítom. — A gyárba saját új műutam vezet. 84

Könyvkötészetünkben egy ügyes fiu tanulónak felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

1888—1906. sz.

Felhívás.

A fegyveradó és vadászati adóról szóló 1888. évi XXIII. t. cz. értelmében felhívjuk Arad szab. kir. város lőfegyver tartó közönségét, miszerint fegyveradó valomásait 8 nap alatt

a) azok, kik vadászatra nem használható lőfegyvert vagy az 5. §-ban felsorolt adómentes fegyvert tartanak; a városi adóügyosztálynál,

b) azok, kik vadászatra használható lőfegyvert tartanak, a kir. adóhivatalnál annál inkább benyujtsák, mert a fegyveradó igazolvánnyal vagy adómentességi bizonyítvánnyal el nem látott fegyvert tartó felek az 1888. évi XXIII. t. cz. 43. §. d) pontja értelmében adó alul elvont fegyverük elkobzásán kívül 20—40 koronáig terjedő jövedéki bírságban lesznek elmarasztalendók.

Arad, 1906. évi július hó 6-án.

A városi tanács.

Leghatásosabb

Rovarpor

bolhák, poloskák, legyek s egyéb rovarok pusztítására.

Tabakó



kitűnő

molypusztító-szer,

hatása a naphtalint nagyban felülmúlja. 253

1/2 kilós csomag 50 fill.

1 kilós csomag 1 kor.

Egyedüli elárúsítók Arad és környékén

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Szábizzadás Kézizzadás

biztos megszüntetésére elismert legjobb szer a Hajós-féle

ÁLTALÁNOS HINTÓPOR.

Szárit — szagtalanít.

Kezelése igen kellemes. Ára 1 doboznak 70 fill.

Tyúkszemét

mindenki kiírthatja a csodás hatású világhírű Hajós-féle

„ANAGALLIN“-NAL,

nem piszkít — nem ragadós.

Bámulatós eredménnyel használtatik mindenféle bőrkeményedésnél. Egy üveg használati utasítással 70 fillér.

Minden fogfájást azonnal megszüntet a Hajós-féle fogcsep. Ára 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

2845—1906. pm.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél megüresedett és évi 8600 korona fizetés és 720 korona lakbérilletményvel javadalmazott főpénztárnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Az állás elnyeréséhez az 1883. évi 1. t. cz. 18. § a értelmében főgymnásiumi, reáltanodai tanulmányok bevégezése és érettségi bizonyítvány vagy ezekkel egyenrangú kereskedelmi iskola vagy megfelelő katonai tanintézet bevégezése kívánatik meg.

Azok, akik az államszámviteltani vizsgát letették s ezt igazolni képesek, előnyben részesülnek.

A pályázati kérvények hozzám f. évi augusztus hó 1-ig bezárólag beadandók.

Arad, 1906. évi július hó 10-én.

Institóris,

kir. tanácsos,
polgármester.

Mielőtt

kávét vásárolna,

kérem tegyen egy próbavásárlást a híressé vált

Palermo pörkölt kávéből,

amely úgy tejes, mint fekete kávének valami fonomenális finom, íze, aromája páratlan, az idegekre nem ártalmas, szapora és igen kiadó. Hetenként kétszer friss pörkölés; eredeti 1/4 és 1/2 kilós csomagolásban csakis egyedül

Dürr Gusztáv

házkereskedésben kapható

a városházzal szemben.

Értéktelen utánzatoktól óvakodni; minden csomag cégem nevével és ólompecséttemmel van ellátva. 1701

2085—906. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél megüresedett építészeti felügyelői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Az állás évi 1800 korona törzsfizetés, 360 korona lakbér és a csatornázási fűtőház ellenőrzéséért járó 100 korona tiszteletdíjjal van javadalmazva.

A pályázónak Arad szab. kir. város hatósági szervezetének 44. §. 5. pontja alapján az építészeti terén gyakorlati ismeretekkel és a fogalmazásban jártassággal kell bírnia.

Az állás betöltésénél a már szolgálatban álló városi alkalmazottak amennyiben a fenti követelmények megfelelni képesek, — előnyben részesülnek.

Felhívom mindazokat kik ezen állást elnyerni óhájják, miszerint kellőképen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám f. évi július hó 15-ig bemutassák.

Aradon, 1906. év július 25.

Institóris,

kir. tanácsos,
polgármester.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetéseket felvesz a kiadó hivatal: József főherceg-ut. 22. szám.

— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédnek kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillért és 1 koronáért kaphatók lapunk elosztó helyein.

A K I N E K

ismeretség híján

bérszámára,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
szőlőskészre,
vámcellérre,
keréskészre,

kulcsárnóra,
gazdaságnóra,
szakácsnóra,
szobalányra,
házi- vagy
irodasszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
vagy szükségre

A K I

eladni kíván

bort, szegorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

A K I

bérbemenni kíván

bérszámára,
házi- vagy
irodasszolgára,

halásznóra,
tejkész,
kocsit,
lovat,

A K I

szőlőskész vétel vagy bérbemenni kíván: jobbát keresi;

A K I

vagy amely állást betölteni kíván: legbiztosabban érte, ha az

ARADI KOZLONY

hirdetési

rovatát használja.

Jucker ló!

Egy pár szép fiatal hibátlan és szelid 15—16 markos jól futó juckerlő megvételre kerestetik. Cím: Popp Vilmos, Muszka-Magyarád. 1787

Szalonna, zsír

és minden hentesáru a legjutányosabb napi áron kapható, szalonnasó 50 kilo 5 korona Garai Károly hentes üzletében Aradon, Boczkó-utca 2. szám, Háltérrel szemben. 1789

Vegyesáru üzletembe

két segédi állás van üresedésben; a román nyelv ismerete szükséges. Irsai Samu, Világos. 1790

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Aradon, Weitzer János utca. Telefon 517. 285

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1128

Eladó.

Egy teljesen jó karban lévő, 6 fautiból és 1 kis diványból álló garnitúra eladó. — Cím a kiadóhivatalban.

Uri leány,

ki minden kézimunkában jártas, uri házhoz gyermekek mellé ajánkozik. Cím: Bartha Istvánné, Örömvölgy utca 1, II. 21. Budapest. 1796

A Szent-Eszlő-utcában

lévő üres telek eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Dr. Révész Mór ügyvéd irodája, Andrassy-tér 25., Neuman-palota I. emelet. 1798

Keresek divatárú üzletem részére

azonnali belépésre ügyes, gyakorlott elárúitót, aki a pénztárkezelésben is némi jártassággal bír. Hegedűs Ármán, Szabadság-tér 17. sz. 1800

Vidéki fogyasztási szövetkezet részére

üzletvezető kerestetik

fizetés és üzleti nyereség részesedés mellett.

Cím meg tudható a kiadóhivatalban. 1568

Eladó szőlő.

Frits Bélának

Ménesen lévő 5 kat. holdnyi szőlője

a villaszerű épülettel s ennek minden felszerelésével azonnal eladó. Értekezhetni a tulajdonossal a szőlőben. 1786

Telefonszám 10.

HOFFMANN SÁNDOR

ARAD,

== SZÍNHÁZ ÉPÜLET. ==

Nagy alkalmi vétel:

Remek czérna batisztok 27 krajczár métere.

Jól mosható divatos zephyrek métere 16 kr.

Czérna zephyrek blousokra, meglepő szép minták 45 kr.

Mosó delainek 25 kr. Óriási választékban.

Készpénz vásárlásnál 5% kedvezmény leszámítatik.

872

Telefonszám 10.

Kiadó lakások!

November hó 1-ére az ujonnan épült Flórián-utca 6c számú házban

kényelmes és modern berendezéssel

2-3 és 4 szobás lakások.

Bővebbet

Brunner Bélánál

Arad, Szabadság-tér 20.

18698—1900. sz.

Hirdetmény.

Köztudomásra hozzuk, hogy a boritaladó és fogyasztási adó törvény megállapítására vonatkozó utasítás értelmében a vidékről a borszállítás csak is nappal és pedig április hónaptól szeptember hónap végeig reggel 5 órától este 9 óráig a többi hónapokban pedig reggel 7 órától este 7 óráig esz-közleendő.

Arad, 1906. évi június hó 30-án.

A városi tanács.

Permetező javítások elfogadtnak.

M. kir. szabadalmazott

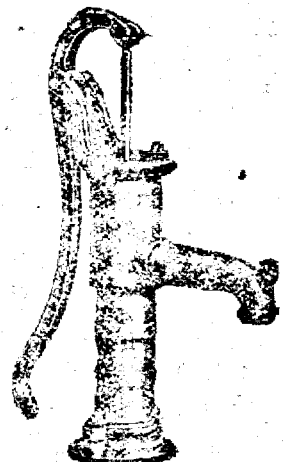
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthetja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belüli gummizott kender-csövek a legolcsóbb árban.



Kutak

a hozzávaló csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.